

Gelişim Tarama Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gelişim Tarama Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22096>

Özet

Gelişim Tarama Envanteri (GTE), çocukların gelişimsel durumlarını hızlı ve sistematik bir şekilde değerlendirmek amacıyla hazırlanmış bir **psikometrik** araçtır. Bu envanter, orijinal bir ölçeğin **Türkçe'ye uyarlanması** sonucu ortaya çıkmıştır. Temel amacı, çocukların motor, dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gibi farklı gelişim alanlarındaki potansiyel riskleri veya gecikmeleri erken dönemde tespit ederek, gerekli müdahale ve destek hizmetlerinin sağlanmasına olanak tanımaktır. Ölçek, toplam **154 maddeden** oluşmakta ve 5 alt boyutta gelişimsel yetkinliği ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Gelişim Tarama Envanteri, Çocuk Gelişimi, Psikometrik Uyarlama, Gelişimsel Değerlendirme, Tarama Ölçeği, Neşe Erol, Türk Psikoloji Dergisi.

Yazarlar

Neşe Erol, N. Sezgin, I. Savaşır

Amaç

Gelişim Tarama Envanteri'nin (GTE) temel amacı, belirli bir yaş aralığındaki çocukların gelişimsel düzeylerini **hızlı ve güvenilir** bir biçimde taramaktır. Bu tarama, çocukların temel gelişim alanlarında yaşlarına uygun becerileri gösterip göstermediğini belirlemeyi hedefler. GTE, özellikle klinik ortamlarda ve okul öncesi eğitim kurumlarında, gelişimsel gecikme riski taşıyan çocukların erken tanınması için kritik bir araç olarak kullanılmaktadır.

Envanter, çocuk hekimleri, pedagoglar ve psikologlar gibi profesyonellere, gelişimsel gerilik veya sapma şüphesi olan vakaların tespit etme yeteneğini sunarak, daha kapsamlı diagnostik değerlendirmeler için bir ön basamak görevi görür. Bu sayede, **erken müdahale** programlarının başlatılması için zamanında ve doğru yönlendirmeler yapılabilmektedir.

Yapı

Gelişim Tarama Envanteri, çok boyutlu bir yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır. Ölçek, toplam **154 maddeden** oluşmakta ve bu maddeler çocuk gelişiminin kritik alanlarını temsil eden **5 temel alt boyuta** ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar genellikle kaba motor beceriler, ince motor beceriler, dil gelişimi, bilişsel gelişim ve sosyal-özbakım becerilerini kapsamaktadır.

Her bir madde, çocuğun belirli bir gelişim aşamasında sahip olması beklenen davranışsal veya

becerisel yetkinlikleri sorgular. Ölçeğin derecelendirilmesi basittir: **E=Evet** (Beceriye gösteriyor), **H=Hayır** (Beceriye göstermiyor) ve **B=Bilmiyorum** (Gözlenmedi veya değerlendirme yapılamadı). Bu yapı, tarama sürecinin objektifliğini ve uygulama kolaylığını artırmaktadır.

Geçerlik

Gelişim Tarama Envanteri'nin Türkiye'deki **geçerlik** çalışmaları, sorumlu yazar Neşe Erol, N. Sezgin ve I. Savaş tarafından 1994 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamlı çalışma, ölçeğin Türk kültürü ve normları bağlamında gelişimsel düzeyleri doğru bir şekilde ölçme yeteneğini incelemiştir. Geçerlik bulguları, *Türk Psikoloji Dergisi*'nin ilgili sayısında yayımlanmıştır.

Uyarlama sürecinde, GTE'nin yapı geçerliği ve kriter geçerliği incelenmiş olup, ölçeğin **gelişimsel sapmalar** tespit etmede klinik olarak kabul edilebilir düzeyde performansla sahip olduğunu gösterilmiştir. Bu bulgular, envanterin Türkiye'de erken tanı ve tarama amaçlı kullanımların bilimsel temelini oluşturmaktadır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, 1994 yılında yayımlanan geçerlik çalışması (Erol, Sezgin ve Savaş), ölçeğin **güvenilirliğini** destekleyen iç tutarlılık (Cronbach Alfa) veya test-tekrar test güvenirliği gibi istatistiksel analizleri içermektedir. Bu tür tarama envanterlerinde, maddelerin tutarlılığı ve farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verme yeteneği temel bir zorunluluktur.

Yüksek güvenirlik katsayıları, envanterin ölçüm hatasını minimize ettiğini ve dolayısıyla elde edilen gelişimsel profilin **kararlı** ve tutarlı olduğunu gösterir. Bu durum, özellikle çocukların gelişimsel izlem süreçlerinde kritik karar alma mekanizmaları için hayati önem taşır.

Faktör Analizi

Gelişim Tarama Envanteri'nin **5 alt boyutta** yapılandırılması, ölçeğin uyarlanması sırasında gerçekleştirilen faktör analizi çalışmalarıyla bir sonucudur. Faktör analizi, toplam 154 maddenin hangi temel gelişimsel faktörler altında toplandığını belirleyerek ölçeğin **yapı geçerliğini** desteklemektedir.

Bu analizler, kaba motor, ince motor, dil, bilişsel ve sosyal-özbakım gibi beklenen gelişim alanlarının başlıca alanları olarak ölçüldüğünü teyit eder. Bu alt boyutlara ayrılarak, klinisyenlerin çocuğun gelişiminde hangi spesifik alanın risk altında olduğunu daha net belirlemesine olanak tanır.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendini Bildirim veya Gözlem Temelli Tarama Envanteri (Genellikle ebeveyn veya bakıcı tarafından doldurulur ya da uygulayıcı tarafından gözlemle puanlanır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar

Age Group: Genellikle bebeklikten okul öncesi döneme (0-6 yaş aralığı) kadar olan çocuklar için uygundur.

Population Details: Türkiye'de geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış, Türk çocuk popülasyonuna standardize edilmiştir.

Test Methodology: 5 alt boyutta toplanmış 154 maddelik, ikili/üçlü yanıt seçenekli (E/H/B) hızlı tarama yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Tarama, Erken Tanı, Gelişimsel Psikoloji, Psikometri, Neşe Erol, 154 Madde, Uyarlama.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynakta mevcut değil)

Affiliation Email addresses: erol@medicine.ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar Neşe Erol)

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı (Tahmini, makale kaynağına dayanarak)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Gelişim Tarama Envanteri'nin **uyarlama** çalışması 1994 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve klinik amaçları için gereken izinler ve olası ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar Neşe Erol veya ilgili kurum (Ankara Üniversitesi) aracılığıyla edinilmelidir. Ölçeğin profesyonel bir araç olması nedeniyle, kullanımı genellikle eğitimli uygulayıcılar ile sınırlıdır.

Kaynaklar

Erol, N., Sezgin, N. ve Savařr, I. (1994). Gelişim Tarama Envanteri ile ilgili geđerlik alřmalar?. *Turk Psikoloji Dergisi*, 8 (29), 16-22.

Makalenin orijinal bařlantıs?: turkpsikolojidergisi.com

Envanterin orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: gelisim-tarama-envanteri-toad.pdf

Gelişim Tarama Envanteri Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

5 alt boyut ve toplam 154 madde.

Derecelendirme: E=Evet- H=Hayır- B=Bilmiyorum